

Nr 107

Av herr Haglund m. fl., om lagstadgad skyldighet för politisk organisation att offentligt redovisa sin finansiering.

(Lika lydande med motion nr 88 i Första kammaren)

Frågan om de politiska partiernas finansieringsförhållanden har behandlats vid många riksdagar — så många att vi i år kan tala om ett trettioårsjubileum. Den diskuterades nämligen redan av 1934 års riksdag.

Motiveringarna till att man vid upprepade tillfällen aktualiserat frågan om offentlig insyn och redovisning beträffande finansieringen av de politiska partiernas propagandaverksamhet är likartade vilketdera av riksdagspartierna förslagsställarna än tillhör. Det är den alltmer svällande partiverksamheten med starkt stigande kostnader, det offentliga meningsutbytets allt längre gående förvandling från individuella meningsyttringar till under enhetlig ledning organiserad verksamhet, det allt starkare accentuerade demokratiska renlighetskravet att full klarhet ges om härkomsten av de ekonomiska bidragen till partiernas propagandaverksamhet etc.

Inte förrän vid 1949 års riksdag gav propåerna i denna fråga något synbart resultat. Då beslöts att en utredning skulle tillsättas för att utröna »huruvida organisationer, som bedriva politisk propaganda, böra åläggas bokföringsskyldighet samt förpliktas att offentligen låta redovisa sina inkomster och utgifter». De sakkunniga antog benämningen partifinansieringssakkunniga.

Utredningen resulterade endast i att man sammanfattningsvis skrev bl. a. att de »sakkunniga ställa sig avvisande till en lagstiftning om bokföringsskyldighet för organisationer, som bedriva politisk propaganda, samt förpliktelse för dem att offentligen redovisa sina inkomster och utgifter». Dock heter det i betänkandet vidare: »Principiellt torde det kunna vara värdefullt för medborgarna att få veta vem som står bakom en viss propaganda såsom ekonomiskt understödjande.» Anledningen till att de sakkunniga avvisade lagstiftning torde i stort sett vara att, såsom de själva uttryckte det, det skulle »yppa sig en del svårlösta problem».

Att de sakkunniga nöjde sig med ett allmänt hållet uttalande torde ses mot bakgrunden av följande mening i betänkandet: »Det torde efter vad som framkommit även finnas vissa utsikter att partierna skola komma att för framtiden *kontinuerligt* (kursiverat av oss) lämna allmänheten en viss inblick i formerna för sin finansiering.»

Sedan detta skrevs har mer än tio år gått, och under denna tid är det endast det socialdemokratiska partiet som årligen offentligt redovisat sina inkomster och utgifter. Ett så begränsat resultat torde man inte kunna utgå från att partifinansieringssakkunniga räknat med.

Oss synes möjligheten att på frivillig väg få till stånd en redovisning av den art här är fråga ha dokumenterats såsom obefintlig under de mer än tio år som förflutit sedan de sakkunniga avgav sitt betänkande, och att därför endast möjligheten av en lagstadgad ekonomisk redovisningsskyldighet för partierna återstår.

Med åberopande av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i syfte att få till stånd lagstadgad skyldighet för organisationer som bedriver politisk propaganda att årligen offentligt redovisa formerna för och omfattningen av sin finansiering.

Stockholm den 21 januari 1964

Anders Haglund

Sven Hammarberg

Karl-Gust. Andersson

Sven Ekström

Oskar Lindkvist

i Iggesund

Nr 108

Av herrar *Magnusson* i Borås och *Eliasson* i Moholm, *angående procentsatsen för uttag av ATP-avgift.*

(Lika lydande med motion nr 86 i Första kammaren)

Enligt gällande lag om allmän försäkring skall försäkringen för tilläggs-pension finansieras genom avgifter som uppsamlas i allmänna pensionsfonden. Avgifterna skall vara så avvägda, att de tillsammans med andra tillgängliga medel förslår till bestridande av pensionsutbetalningar, förvaltningskostnader etc., ävensom till den fondbildning som må finnas erforderlig. ATP-systemet är i princip ett fördelningssystem.

Frågan om fondens storlek har inte närmare angivits i lagen. I 1958 års principproposition (nr 55) uttalades emellertid, att en fondbildning var erforderlig *dels* för att ersätta det sparande, som kunde förväntas falla bort som en följd av pensionssystemets införande, *dels* för att möjliggöra ett jämnt och planmässigt avgiftsuttag oavsett konjunkturvariationer, förändringar i befolkningsstrukturen etc.

För vår del vill vi inte bestrida att även i ett fördelningssystem en viss fondbildning kan vara försvarbar ur buffertsynpunkt, dvs. för att onödiggöra kortsiktiga variationer i avgiftsuttaget. Vi kan däremot inte dela uppfattningen att uppbyggandet av en stor fond skulle vara behövligt för att trygga pensioneringen, eftersom detta innebär att man bortser från ATP:s karaktär av fördelningssystem och grundar sina ställningstaganden och värderingar på en felaktig analogi med ett premiereservsystem.